
Legeforskningsinstituttet LEFO fyller 30 år

AKTUELT I FORENINGEN

VILDE BAUGSTØ

vilde.baugsto@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling

**Legeforskningsinstituttet LEFO ble stiftet 1. april 1992.
Jubileet feires med fire fagseminarer gjennom året.**

FOREDRAG: Instituttssjef ved Institutt for stressmedisin, Göteborgs universitet, og professor Ingibjörg H. Jónsdóttir, snakket om utbrenthet under LEFOS første jubileumsseminar. Foto: Vilde Baugstø

LEFO er et uavhengig forskningsinstitutt som forsker på sammenhengen mellom legers helse, livskvalitet og atferd og ser på hvordan samfunnsmessige og organisatoriske betingelser påvirker muligheten for god profesjonsutøvelse, holdninger, etikk og prioritering.

Det første fagseminaret i jubileumsåret gikk av stabelen 28. mars og hadde tittelen «Utbrenthet – hva er det?». Seniorforsker ved instituttet, Berit Bringedal, innledet seminaret og ønsket velkommen. Deretter holdt instituttssjef og professor Ingibjörg H. Jónsdóttir ved Institutet för stressmedisin, Göteborg, et innlegg om utbrenthet, før seniorforsker ved LEFO, Karin Isakson Rø, holdt

et innlegg med tittelen «Hva kan hjelpe?», der hun viste til forskning instituttet selv har gjort på utbrenthet blant leger. Deretter var det duket for diskusjon og innspill fra salen.

Forskningssatsing

Erlend Hem er lege, professor dr.med. og instituttsjef ved LEFO. Han forteller at det rundt 1990 ble et større fokus på hvordan legene hadde det, helsemessig og sosialt.

– For eksempel ble det dokumentert at leger hadde høye selvmordstall, og at de ofte ble utbrente. Legeforeningen nedsatte et utvalg for å se på hva som kunne gjøres for å kartlegge og eventuelt hjelpe norske leger. Det ble bestemt å satse betydelig på forskning, men i stedet for å benytte eksterne forskningsmiljøer ønsket man å starte et eget forskningsprogram med hovedvekt på legenes helse og arbeidsforhold, sier han.

Det ble besluttet at finansieringen av forskningsprogrammet fortrinnsvis skulle forankres i Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP), der det i formålsparagrafen står at fondets midler blant annet kan brukes til «kollektive sykdomsforebyggende tiltak».

– I 1992 startet man det treårige forskningsprogrammet Legekårsundersøkelsen. Året etter gjennomførte man en stor spørreskjemaundersøkelse som omfattet 11 000 yrkesaktive leger i Norge, forteller Hem.

Arvesølv

Allerede etter to år bestemte Legeforeningen og SOP at forskningen skulle fortsette på permanent basis. Dermed kunne instituttet gå videre med et representativt utvalg på 2000 leger, som ble invitert til å være med i et panel som annet hvert år ville motta et nytt spørreskjema, dels med gjentatte og dels med nye spørsmål. Eldre leger som gikk av med pensjon skulle etter hvert erstattes med unge leger i begynnelsen av sin karriere.

– Dette legepanelet har gitt enestående muligheter for prospektive, longitudinelle studier, og har blitt vårt arvesølv. Disse dataene er også unike internasjonalt, påpeker Hem.

Omtrent samtidig med at Legekårsundersøkelsen kom i gang, ble også to andre viktige SOP-finansierte initiativ startet opp: støttekollegeordningen og Ressurssenteret Villa Sana. Mange leger har fått hjelp herfra, og LEFOs forskning har dokumentert effekten av tiltakene.

– Det har vært svært viktig at våre sponsorer, Legeforeningen og SOP, i alle år har være ytterst profesjonelle, slik at forskningen har vært faglig uavhengig. Det er jo selve bunnplanken i all forskning. Dersom man ikke kan stole på resultatene som publiseres, så er forskningen verdiløs, sier Hem og legger til:

– Både Legeforeningen og SOP har dessuten tenkt langsiktig og strategisk, og det har vært mulig å bygge opp og videreutvikle et forskningsmiljø med bred kompetanse på forhold som påvirker legenes profesjonsutøvelse.

Viktig formidling

Hem påpeker at det ikke er tilfeldig at de har valgt nettopp fagseminarer til å markere 30-årsjubileet.

– Vi er veldig opptatt av å formidle forskningen vår. Jeg har vært redaktør i Tidsskriftet i 20 år, så forskningsformidling ligger meg særlig på hjertet. I spalten Legelivet i Tidsskriftet presenterer vi jevnlig nyheter fra forskningen vår.

Da utbrenthet ble inkludert i Legekårsundersøkelsen i 1993, var det forholdsvis nytt. Resultatene viste den gang at cirka tre prosent av det norske legekorpset var utbrent. Siden har det skjedd mye. Hem forteller at på engelsk snakker man i økende grad om «care of the patients requires care of the provider.»

– I 2017 ble dette også nedfelt i Genève-erklæringen fra Verdens legeforening: «Jeg vil ta vare på min egen helse, velferd og mine ferdigheter for å kunne yte helsehjelp av den høyeste standard.» LEFO har gjennom 30 år gitt en vitenskapelig forankret beskrivelse av legeforsholdene i Norge og vært en lyttepost inn i helsetjenesten.

LEFOS andre fagseminar går av stabelen mandag 23. mai og vil handle om pasientens ansvar og prioritering.

Publisert: 2. mai 2022. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.22.07.13

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 30. mars 2026.